

KUPIŠKIO MOKYKLA „VARPELIS“

**LAVINAMŪJŲ KLASIŲ MOKINIŲ UGDYMO KOKYBĘ
ĮTAKOJANTYS VEIKSNIAI**

Parengė vyresnioji auklėtoja

Genovaitė Taubienė

Kupiškis

2016m.

Mokiniai mokydami išgyja ne tik žinių, gebėjimų, įgūdžių, bet ir visa tai pritaiko bei plėtoja toliau. Besimokydami jie išmoksta pažinti savo jausmus, formuoja požiūrį į save ir kitus, tuo pačiu ir į patį mokymąsi. Mokykloje ugdomi mokiniai, kurių asmeninė patirtis, emocijos, intelektualiniai gebėjimai, valia, įsitikinimai, mokymosi lūkesčiai, interesai ir kultūra labai skiriasi. Vienas iš svarbiausių ugdančios komandos uždavinių – panaudoti mokinių žinias, individualius gebėjimus ir kurti vaiko poreikius atitinkantį ugdymo kontekstą. Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus būtina kurti veiklas, skatinančias mokinių bendravimą, diskusijas ir bendradarbiavimą. Mokymasis yra tiek pažintinis, tiek socialinis, tiek emocinis procesas ir visos šios sudėtinės dalys vienodai svarbios.

Kaip mokiniai jausis pamokoje, kaip jie vertins save, priklausys nuo juos mokančių mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, vadovų. Darbas su specialiuju ugdymosi poreikiu turinčiais mokiniais reikalauja pasiaukojimo, jautrumo, kantrybės, atsižvelgimo į mokinių individualius poreikius.

Santykiai su bendraamžiais daro poveikį vaikų mokymuisi. Mokiniais svarbi bendraamžių grupės kultūra, leidžianti tiek džiaugtis mokyklos gyvenimu, tiek prie jo prisitaikyti.

Vienas svarbiausių uždavinių pamokose – sudaryti sąlygas mokiniams pasireikšti, išbandyti savo idėjas, rodyti iniciatyvas, tyrinėti kartu. Bendrų veiksmų derinimas turėtų prasidėti nuo gebėjimo matyti ir gerbti kitą, nuo dialogų ir kvietimų dalyvauti visiems kartu su bendraamžiais. Neretai mokymosi problemų atsiranda ne vien dėl mokinių ugdymosi sunkumų, bet ir dėl netinkamo ugdymo proceso organizavimo. Esminiai kylantys klausimai: kaip pažinti mokinių individualius gebėjimus, kaip dirbti su skirtingų poreikių ir gebėjimų vaikais, kokių sąlygų reikia klasėje, kad darbas būtų sėkmingai organizuojamas. Mokydami vaikai atranda savo jausmus, išmoksta pažinti save ir kitus bei suvokti mokymosi esmę. Ugdymas, orientuotas į mokinių pasiekimus bei jų pasitikėjimo savimi formavimą, lemia sėkmingą mokymąsi, skatina pasitenkinimo ir pergalės pojūtį, o nuolatinė nesėkmė gali suformuoti prastą mokinių savivertę, abejingumą, vengimą ar agresiją.

Mokytojams svarbu žinoti, kaip kiekvienas vaikas suvokia save ir savo gebėjimus, „mokinio tapatybę“. Visi klasėje esantys mokiniai yra unikalūs ir skirtingi. Turime kurti tokią mokyklą, kurioje būtų puoselėjamas kiekvieno vaiko orumas, visi vaikai jaustųsi vertingi ir naudingi. Šių dienų pagrindinis mokyklos tikslas turėtų būti *siekis* tapti besimokančia bendruomene – vieta, kur mokytojai išgyja naujų žinių ir jas taiko praktiškai, kur mokiniai nuolat mokosi vieni iš kitų.

Pamokose galima sukurti skirtingas mokymosi zonas pagal mokinių mokymosi stilius, drauge su kitais mokiniais rengti projektus ir kt. Svarbu leisti vaikams pajusti, kad dirbti neįprastai yra smagiau ir įdomiau. Klasėje ne taip svarbus individualus mokinio, kuriam nesiseka, mokymas siekiant „normos“, kaip sąlygų sudarymas ugdyti mokinio gebėjimus ir padėti jam pažinti supantį pasaulį bendradarbiaujant su bendraamžiais. Mokykla, gerbdama mokinio prigimtines galias, turėtų siekti „priartinti“ ugdymo turinį prie mokinio asmeninių savybių, jo mokymosi įgūdžių, patirties, poreikių, gebėjimų, interesų ir pomėgių. Mokytojams patariama kartu su vaikais bendrai pasitarus priimti „susitarimą dėl veiklos“, kas klasėje yra priimtina. Tai vienas iš „sugyvenimo“ būdų. Būtent iš jo kyla įvairios numanomos elgesio taisyklės bei supratimas, kas teisinga ar neteisinga. Mokytojams reikia būti teisingiems ir suteikti galimybę įdomiai mokytis. Dominuojant geriems tarpusavio santykiams, pagarbai vaikų individualumui, pritaikant ugdymo turinį pagerėja mokinių elgesys ir jų dalyvavimas ugdymo programoje.

MOKYMASIS BENDRADARBIUJANT.

Tai efektyvus veiksnys mokinio mokymuisi bei pažintiniam, socialiniam ir emociniam vystymuisi. Šis metodas veiksmingas ugdant mokinių kompetencijas, skatina socializaciją, bendraamžių tarpusavio bendravimą. Jis naudingas visiems: mokinys, kuris padeda savo draugui, geriau ir ilgiau išlaiko atmintyje informaciją, o jo draugo poreikiai yra geriau tenkinami, kai jam medžiagą paaiškina bendraamžis, kurio supratimas šiek tiek geresnis. Nėra jokių požymių, kad tokiose situacijose nukenčia gabesni mokiniai. Mokymas bendradarbiaujant – tai specialūs mokymo metodai, kurie taip struktūruoti, kad turėtų specialių bruožų, padedančių mokytis. Taikant šiuos mokymo metodus mokiniai besimokydami bendradarbiauja vienas su kitu. Pamoka struktūruojama taip, kad mokiniai teisėtai domisi vienas kito ir savo mokymusi ir yra atsakingi už tai, ką padarė ir ko išmoko. „Mokymasis bendradarbiaujant veikia mokantis bet kokio dalyko bet koku akademinio lygiu – nuo ikimokyklinukų iki studentų ir su bet kokios klasės ar socialinio sluoksnio mokiniais“ (Petty G., 2006). Dėl šių metodų gerėja ne tik mokinių pasiekimai, bet ir elgesys, savigarba, o dar svarbiau – jų požiūris į kitą. Troškimas būti įtrauktam, gerbiamam, priimtam ir mėgstamam už tai, kas ir koks esi, yra būtinas visiškam psichologiniam funkcionavimui.

PROBLEMŲ SPRENDIMAS DRAUGE.

Tai sistemingas nepageidaujamo elgesio klasėje nagrinėjimas. Mokytojai drauge su mokiniais turėtų sukurti aiškias elgesio klasėje taisykles ir paskatinimų ar nuobaudų už tam tikrą elgesį sistemą. Patirtis ir literatūros analizė rodo, kad aiškios klasės taisyklės ir susitarimai su vaikais mažina įtampą bei trukdžius klasėje ir tai gali būti efektyvi ugdymo priemonė. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai stokoja mokymosi mokytis kompetencijų, todėl juos ugdant dėmesio centre turėtų būti mokymosi strategijos.

Tikslas – išmokyti mokinius mokytis ir spręsti problemas, jausti atsakomybę už savo mokymąsi.

Atsakomybės suteikimas skatina mokinius klausti ir prašyti pagalbos, tokiu būdu gerėja mokinių pagalbos prašymo įgūdžiai. Nuoširdūs santykiai, pasitikėjimu ir kiekvieno mokinio pripažinimu grįsta mokymo ir mokymosi aplinka skatina mokinius būti atsakingus už savo mokymąsi, siekti geresnių mokymosi rezultatų, o mokytojus – realizuoti savo profesinius tikslus. Mokytojas, numatydamas tolesnio ugdymo uždavinius, remiasi mokinio ar mokinių grupės pasiekimais, polinkiais, interesais bei poreikiais. Visa tai skatina mokymosi motyvaciją – kelia mokinių pasitikėjimą savo jėgomis ir norą siekti daugiau.

LANKŠČIOS UŽDUOTYS, UGDYMO DIFERENCIJAVIMAS

Svarbu vengti atrankos ir gerbti natūraliai skirtingų gebėjimų turinčius mokinius, įtraukiant juos į bendrai atliekamas tikslingas veiklas, kuriamus mokymosi produktus. Šiokia tokia diferenciacija siekiant ugdymo tikslų yra neišvengiama. Akcentuojant mokymosi užduočių ir kiekvieno vaiko poreikių atitiktį tokios diferenciacijos elementai yra būtini, jeigu mokytojai nori padėti kiekvienam vaikui. Tačiau diferencijuojant ugdymo tikslais taip pat atsiranda socialinių padarinių. Tai gali tiesiogiai paveikti vaikų savigarbą ir socialinį statusą bei daro poveikį pasitikėjimui savimi ir mokinio tapatybei. Vėliau tai gali turėti įtakos mokinių dalyvavimui ir įsitraukimui imantis naujų mokymosi uždavinių. Galiausiai tai gali paveikti patį mokinio

mokymąsi. Refleksyvūs mokytojai turi būti socialiai sąmoningi, stengtis kuo labiau sumažinti žalą ir padidinti galimybes visiems savo ugdomiems mokiniams.

STEBĖSENA, PASIEKIMŲ VERTINIMAS

Mokiniai mokosi įvairiais būdais ir stiliais, įvairiais lygiais, todėl siekiant tobulinti mokinių pasiekimus ir jų norą mokytis būtina mokymo(si) procese nuolat rinkti informaciją apie jų mokymąsi. Tai padeda pastebėti, kas mokiniui sekasi, kur spragos, kaip įveikti sunkumus, kokie yra mokinio poreikiai. Sistemingas grįžtamasis mokinio ir mokytojo ryšys vadinamas nuolatinio vertinimu.

Šioms sąlygoms sukurti ir mokymosi aplinkai keisti reikalingas nuolatinis ir sistemingas profesinis tobulėjimas, kryptinga kompetencijų plėtotė, įsitikinimų ir požiūrio keitimas, komandinis mokymasis ir bendradarbiavimas bei mokytojų motyvacijos skatinimas.

Tik tokia mokykla, kurioje ir mokiniai, ir mokytojai padeda vieni kitiems, gali ugdyti požiūrį, kad visi mokiniai yra verti pagarbos ir kiekvienas naudingas bendruomenei.

Parengė vyresnioji auklėtoja

Genovaitė Taubienė